

Karin Rehnqvist och Tebogo Monnakgotla i instrumentverkstaden på Kungliga musikhögskolan. I bakgrunden instrumentteknikern Kenneth Jansson.

FOTO: LARS PEHRSON

Kvast samlar kvinnorna

1,2 procent. Så liten var andelen kvinnliga kompositörer som var representerade vid Sveriges konserthus för två år sedan. I ren ilska grundade tonsättaren Karin Rehnqvist föreningen Kvast, som kämpar för att fler kvinnliga tonsättare får sina verk framförda.

Att 12 av 13 av de nominerade till Nordiska rådets musikpris 2010 är män, är symptomatiskt med hur det ser ut på våra svenska konserthus. Karin Rehnqvist är Sveriges första kvinnliga professor i komposition. När hon och föreningen Kvast, Kvinnlig anhopning av svenska tonsättare, för två år sedan granskade generalprogrammen för landets orkestrar, visade sig endast 1,2 procent av verken vara skrivna av kvinnor.

Därför är Karin Rehnqvist heller inte förvånad över nomineringarna till prestigefulla Nordiska rådets musikpris, som i år har temat "Ett nutidsverk, inom vilket alla utövare bär sin egen röst".

–Det är sorgligt, rent bedrövligt. En av 13 är inte hur situationen ser ut i dag. Det borde vara åtminstone tre kvinnor, säger hon när vi träffas på hennes arbetsrum på Kungliga musikhögskolan i Stockholm.

Runt bordet sitter också kollegan Tebogo Monnakgotla. Hon menar att kompositörerna, bredvid dirigenterna, tillhör den grupp inom scenkonsten som släpar efter alla andra vad gäller jämlikhet.

–Trots allt har det blivit en ganska stor förändring de senaste tio åren. När jag började på Musikhögskolan i Stockholm 1999 hade Föreningen svenska tonsättare, FST, tre kvinnliga medlemmar. Nu är vi ett 30-tal. Så relativt många kvinnor har ändå kommit ut i yrkeslivet. Förut hörde vi i princip bara om dig i Sverige, säger Tebogo Monnakgotla och tittar på sin äldre kollega – och förebild.

Just tack vare ett 30-tal kvinnliga medlemmar i FST borde också representationen i spelprogram-

men vara högre. Det var därför Karin Rehnqvist och merparten av de svenska kvinnliga tonsättarna valde att bilda Kvast. De inledde med att undersöka repertoaren på de svenska konserthusen:

–Jag reagerade starkt när jag såg siffrorna. Först blev jag så låg att jag gick och la mig i en vecka, tills jag vaknade upp och tänkte: Fasen, jag måste göra något. Men fortfarande spelar många orkestrar noll, alltså inga verk alls av kvinnor. Att siffran var 98,8 procent män beror förstås också på att orkestrarna spelar mycket historisk musik. Men vi gick även igenom levande tonsättare. Då var siffran sju procent kvinnor, det är inte heller några rimliga siffror.

Nu arbetar Kvast där hon är ordförande och Tebogo Monnakgotla är vice ordförande, med att ta fram och bygga en repertoarbank av kvinnliga levande och döda kompositörer som de åker runt och presenterar på konserthusen.

Efter möten med många ledningsgrupper har Karin Rehnqvist helt klart för sig varifrån man måste börja: från toppen.

–Annars händer ingenting. Året vi granskade hade Stockholms konserthus noll kvinnor. Men deras chef Stefan Forsberg tog en debatt, som andra inte gjorde. Ofta handlar det om väldigt starka nätverk av chefer, dirigenter och planeringschefer. Och inte minst agenter, som har en väldigt stor makt när man talar orkestermusik, fortsätter Karin Rehnqvist.

Enligt Tebogo Monnakgotla är detta i mycket en demokratifråga. Svenska skattepengar används för att finansiera konsertens repertoar och då borde den också grundas i något slags demokratisk ordning.

–Men repertoaren bestäms väldigt mycket av agenter från andra länder. Våra konserthus vill ha unga utländska dirigenter och då får vi viss repertoar på köpet. Vissa husdirigenter är helt ointresserade av ny musik

och vill hellre fila på sina Mahlersymfonier inför viktigare uppdrag, menar Tebogo Monnakgotla.

Båda är ense om att det handlar om att göra kvinnliga tonsättare synligare, inte minst för att locka nästa generation tjejer att söka till Musikhögskolans kompositionslinje där just nu runt en fjärdedel är kvinnor.

–Vi ser ju fortfarande framför oss Beethoven med håret på ända. Jag tror att det är väldigt visuellt och enkelt: vi måste få in en sinnebild av att Kompositören inte längre måste vara en man, säger Karin Rehnqvist innan hon ursäktar sig att hon måste ta emot dagens första kompositionselev. En man.

LARS COLLIN
kultur@svd.se

webben

Se en förteckning över svenska kvinnliga tonsättare och lyssna på ett urval av deras kompositioner. www.kvast.org

☉ Ett urval konserter i vår av kvinnliga svenska kompositörer

Ida Lundén. FOTO: JUREK HOLZER

8 mars gör Duo Ende (Katarina Widell, blockflöjt och Patrik Karlsson, luta) två uruppföranden i Finska kyrkan i Stockholm: Himmelschlüsselblumen av Ida Lundén och verk av Tebogo Monnakgotla. Det blir också musik av Katarina Leyman och Miriam Tally.

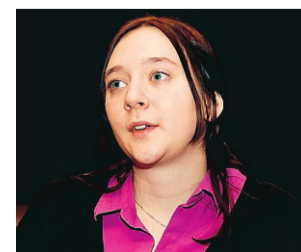
15 april ges Svenska klangbilder i musikserien Double double på Italienska kulturinstitutet. Under temat växelspel mellan musik och videokonst spelar Kammarensemblen verk av tonsättare som Catharina Backman, Malin Bång, Britta Byström och Victoria Borisova-Ollas.

6 maj gör klarinettisten Martin Fröst ett uruppförande av Victoria Borisova-Ollas klarinettkonsert Golden dances of Pharaohs på Stockholms konserthus.

27 maj spelar Kungliga filharmonikerna under Susanna Mälkki bland annat Karin

Rehnqvists Preludier för stororkester på Stockholms konserthus.

Den ideella föreningen Kvast grundades hösten 2008 och står för Kvinnlig anhopning av svenska tonsättare.

Malin Bång. FOTO: JUREK HOLZER